

FELELŐS SZERKESZTŐ: REINER FERENCZ ÉS DR. BERÉNYI PÁL.

Előfizetési ára:
Egész évre 6 frt. — Félévre 3 frt.

MEGJELEN MINDEN VASÁRNAP.
Évenként 20 iv zeneműlékkel.
Egyes szám ára 20 krajczár, zeneműlékkel 30 krajczár.

Szerkesztőség: Sas-utca 15. sz.
Kiadóhivatal: Grinátos-utca 6. sz.

TARTALOM.

- IRODALOM: ÉNEKES IMRE: *A szenvedők.* —
- DR. BERÉNYI PÁL: *A báróné levelei.*
- KÉPZŐMŰVÉSZET: TELEGDY LÁSZLÓ: *Az országos kiállítás műcsarnoka.*
- TÁRCZA: SZIKLAI JÁNOS: *Műveltségek.* —
- KAPOSI BÉLA: *Cecil házassága Bécsben.*
- ZENÉSZETI HÍREK. — SZÍNHÁZI HÍREK.

A SZENVEDŐK.

(Dosztojevszki Tódor regénye; fordította Fái I. Béla. Budapest, 1885. A Révai testvérek kiadása.)

ECZIM több regényczímnel. Az orosz társadalom homlokára van ez írva, hogy a regényíró intencziója szerint jelezze azt a végtelen sivárságot, melyben a lenyűgözött szellem nyomorkodni kénytelen. A társadalom rajza e regény, — de milyen rajz és milyen társadalomé? Dosztojevszki azon állásponton van, hogy e társadalomhoz nincs szava még gúnyból sem; csak némán tár fel egy képet, mintha mondaná: itéljétek! Az elfásultság állapota ez, ugyanaz, mely a «Zapiski izú mertvago doma»-ban* látszólagos nyugalommal és objektivitással írja le a szibériai száműzöttek helyzetét, a nélkül, hogy saját szenvedései miatt egy keserű szava volna. És e könyvről azt jegyezték meg: «Dantei fölírata Miklós uralkodásának». Az a rémes megnyugvás itt is, ott is, mely inkább megrázkódtatja az ember idegeit, akár a legkegyetlenebb gúny, vagy görcsös kaczagás. Mindenki azt keresi benne, a miről semmi jel nincs, s mégis mit az egész feltár a maga durva realizmusában. Szóval Dosztojevszki a legpregnansabban tünteti elő azt, mit Puskinról, Lermontólról, vagy még előbb kezdve minden orosz író kitüntet, az elégtelenséget, s a harcot a szellem szabadságának korlátai ellen.

* Szentpétervár 1858. — „Emlékiratok a halottak házából”.

Az ellenszenv, mit a magyar közönség soha nem nyomhat el az orosz íránt, bizonyára nem terjedhet a művészi termékekig, miket nem a nemzetiség szemüvegén át szokott szemlélni a művelt közönség. S ha mégis az orosz művészi termékek aránylag kevesebb érdeklődést tudnak kelteni nálunk, annak oka abban a mérhetlen különbségben rejlik, mely a két társadalom mozgalmainak élető léghőrében tényleg van. Pedig e művészi termékek között rendkívüli, sőt mondhatjuk, megrázó hatásúak vannak. Pár éve láttuk Verescsagin képeit. A benyomás mit tesznek, borzasztó. Ott vannak Lermontoff, Gógol, Osztrovszki, Dosztojevszki, Turgenjoff munkái. Tény, hogy az orosz művészet egyik főmotívuma a borzalom, a rémület, s az orosz irodalom folytonos harcz egy láthatatlan, de lenyűgöző hatalom ellen, ugyanezen motívumok használásával.

Szokás az orosz irodalom ez áramlatát Puskinnál kezdeni. S ez valóban helyes is, a mennyiben Puskin alkotott egy alakot, egy nemzeti typut, kinek sivár jelene, semmi jövője, éppen úgy semmi dolga; egy here, kit csak az ment, hogy a viszonyok szerint nem is lehet ő más. Ime Anyegin Eugén. Ez alak láttára jött az eszmélet, aztán a gúny a végletekig, majd örült kaczagás, majd elfásultság. Az orosz irodalom eme végletek közt haladt mindig, s halad most is.

Dosztojevszki 1822-ben született Moszkvában, hol atyja orvos volt. Pétervárott készült öt évig mérnöki pályára, s aztán hadseregbe lépett. 1842-ben elhagyta ezt, hogy író legyen. 1849-ben socialis irányú műveiért halálra, majd kegyelem útján 10 évi szibériai kényszermunkára ítélték. Öt év elteltével besorozták katonának, mint közembert, s végre II. Sándor czár meghegyelmezett neki. — Első regénye «A szegény emberek» volt, melynek alakjai orosz hivatalnokok, proletárok. Nagy feltűnést keltett. Aztán a fentebb említett «Emlékiratok». 1861-től kezdve nagyobb munkásságot fejtett ki. Egymásután jelentek meg regényei a «Bűn és büntetés», «Idióta», «Az ördögök», «A nagykorúak» stb.

egész haláláig, mely 1880-ban következett be.

«A szenvedők», mely tudunkkal első regénye, magyarul (egy fantasztikus beszélye az Olcsó könyvtárban jelent meg) főképen azért is érdekes, mert egyik működő alakjában a regényíró lép elénk. Ő, már tudniillik Ványa szereti Ikhmenyev Miklós leányát, Natását. Miklós később Valkovszki herczeg tisztartója, lett, s leánya és Valkovszki herczeg fia Alyosa megszeretik egymást. A herczeg pört indít tisztartója ellen, ki Pétervárra költözik. Leánya elhagyja a szülői házat hogy Alyosával lakjék, ki folyton szereti, és gyermek minden elhatározás nélkül. A herczeg a viszonyt megátolni nem bírja ugyan, de nem is fél tőle, ismervén fiát s a Natása-féle természeteket, melyek saját kárukra nagylelkűsködnek s büszkélkednek, a min aztán az élelmes világfi nagyot nevet. Előnyös házasságot akar kötetni fiával. S most kezdődik egy érdekes, és lélektanilag is különös részlet. Alyosa a fiatal herczeg nem tudja elhatározni, hogy melyik nőt szereti jobban, bár az tény, hogy mindkettőt nagyon szereti. A két nő tudja, hogy vágytársak, s mindkettő a legnagyobb jóakarattal van a másik iránt. Alyosa herczeg plane még tanácsukra is rászorul, mikor a vágytárshoz akar menni; s között három szív közül egykettőt, s kettő egyet a legnagyobb hévvel, és a legszebb egyetértésben szeret.

A herczeg számítva arra, hogy visszautasítatik, fia váltságdíjaul pénzt ajánl Natáliának, mikor a másik nő győzött. Természetesen visszautasítatik. Még ki is dobják; szerencse, hogy a pénzt hirtelen magához vette. Tudta ő ezt jól; «Schiller-féle természet», szokta mondani. Még hozzá az a pénz a Natália apjától, igazságtalan perczben nyert összeg volt. Ikhmenyev Miklós pedig már közel volt ahhoz, hogy megátkozza saját leányát. Ványa, az író volt az, ki közbenjárta a leány és a szülői ház kibékítésén, s ez végre is sikerült. És ez a Ványa szenvedett a legtöbbit.

Valkovszki herczeg elhagyta nejét és kis leányát. E nő legnagyobb nyomorban élt leányával együtt, megátkozva

saját apjától, ki, hajdanta gazdag gyáros, mind vagyoni, mind erkölcsi tönkrementelét a herczegnek, illetve saját leányának róttá fel. E nő mikor meghalt, kis leányának átadta a származását csalhatatlanul bizonyító okmányokat, de egyszersmind meghagyta neki, hogy segélyért ne könyörögjön. A nő meghal a nélkül, hogy atya visszavonná átkát. A kis lány korán feletti erővel tűr, szenved, büszkélkedik, meghal, de nem megy a herczeghez, bár anyja ezt mondta neki. A kis leányban rendkívüli, mondhatjuk beteg, lázas erély van. Ványa az ő segélyével végzi a kibékítés munkáját.

Ime a szenvedők. Ikhmenyev Miklós, a becsületesség mintaképe rágalmaztatik, a még azzal is, hogy elősegíté leányát a fiatal herczeg elbolondításában. Leánya, Natália, szenved boldogtalan szerelme folytán. Ványa, az író, mekkora szenvedést titkol lelkében, s mekkora lélekerőt árul el, mikor éppen a szenvedések okozóinak szolgál. Hát a kis Nellyről s anyjáról mit szólunk. Borzalom hajja át idegeinket, mikor Smith Jeremiás, a kegyetlen, de boldogtalan atya kimeredő szemgolyóira gondolunk. Mennyi szenvedés! És Valkovszki herczeg, mind ez állapotok okozója, ki elég cinikus módon maga elismeri a saját aljasságát, — a herczeg büntetlen. Mit is félne ő a «Schiller-féle természetek»-től, kik ha önmagukat boldogtalanokká teszik, de a mellett önzeteskednek, azt gondolják, hogy ez az emberi méltóság kifolyása. Igen, a botorságé!

Itt van a regénynek éle. Vannak társadalmi osztályok, melyeknek részök a szenvedés, a nélkül, hogy kilátásuk lehetne akár a bosszúra, akár a fordulatra. Vannak társadalmi osztályok, hol a bünt nem követi büntetés. Egyért, vagy egye-
sekért vannak egész tömegek siváran,

jövő, kilátás nélkül, összenyomva könyeik egymásba folynak, míg felettök kaczagnak azok, kiknek erkölcsi értéke esetleg annyi, mint amazoknak jelenük.

Mit mondjunk eme politikai tendenciák után a regényről, mint műről? Dosztojevski erős realizmussal ír, de alakjai mégsem reálisak. Meglátszik rajtuk, hogy nem ők tűznek ki czélt maguk elé, hanem egy már meglevő czél érdekében vonja elő őket egy magasabb hatalom. Ez alakok nem egészségesek. E jellemek közt alig van egy is, mely nem beteg, melynek nem volna valami hiányossága, valami elernyedése. A mese-szövevényben szinte látjuk Ványát, a gyenge festőt, de nagy lelki erejű Ványát, a mint iparkodik végtelen szenvedélyek egybehalmozása által eltitkolni saját szenvedését, elrejtteni a lázt, hogy ez által annál szembeszökőbbben előtűnjék ama társadalom betegsége, melyet az író hallgaton megvett.

ÉNEKES IMRE.

A BÁRÓNŐ LEVELEI.

(Bohóság 3. felvonásban. Irta Rákosi Jenő. Könyvalakban)

RÁKOSI Jenőnél bizarrabb természetű költői egyéniség talán nincs most a magyar irodalomban; költő és lapszerkesztő; színműveket ír és bírál; kedélyünket melegíti szellemes tárczáival és értelmünkre kíván hatni politikai vezércikkeivel. Szóval: nincs talán az műirodalomnak egy ága, melyben erejét kisebb-nagyobb sikerrel meg nem kísérlette azon kívül, hogy igazgatott színházat; agitált politikai pártok ellen és küzdött kritikáival és műveivel olyan esztetikai irányok mellett, a melyeknek elvei törvényekké nem lehetnek és nem lesznek soha. Ő maga, mintegy personificalja ugyan azt az irányt, de ez a tény

mindenkor csak a mi szabályaink bizonyítékai és Rákosi Jenő diadala a mi aesthetikai elveink diada és az ő irodalmi babérai nem annak az erkölcsi szépnek képezik díszét, a melynek egyeduralmát ő vallja, hanem azért, a melynek létezését a százados irodalmak remekei hirdetik.

Rákosi Jenő naturalista. Nem ahhoz az iskolához tartozik ugyan, a melynek Ohnet, Zola, Daudet és a francia jeleseknek most egy egész sora tartozik; hanem hirdeti az erő jogait és ha nyíltan még nem vallotta is be, úgy látszik szentül hiszi, hogy minden szép, a mit a természetben már meglevő után formába önthetünk. Rákosi Jenő azt hiszi, hogy mind az szép is egyúttal, a mit elfogadott költői alakba öltöztetünk és demonstrative legalább nem riad vissza annak hirdetésétől se, hogy e formába öltöztetve, minden szép, a mi megvan a természetben. De mi még jól emlékezünk a «Fekete-hajó» és társai kudarczaira, melyek elég élénken bizonyították, hogy csupán az szép, a melynek háttérében az erkölcsi jó díszlik és költői formában is csak úgy szép a természetes, ha intenciói az ethikai világ sugáraitól vannak bearanyozva.

Nem akarjuk ezzel, azt állítani, hogy Rákosi az erkölestelenség költője; de annyi bizonyos, hogy azzal a duzzadt erővel, mely költői egyéniségét majdnem irodalmi tyrannussá avatja, legszívesebben oda megy halászni, hol az emberi szenvedélyek az erkölcsiség posványában hevernek és a melynek festésénél csak ritkán találni el azt a választó falat, mely a természetességet a frivolitástól elválasztja. És Rákosi azok egyike, a kik ritkán találják el; bár mi hajlandók volnánk azt is hinni, hogy nem is keresi. Valóban az ő költői egyéniségének, mely

CECIL HÁZASSÁGA BÉCSBEN.

(Irma's Ehe)

Színmű 3. felvonásban Csiky Gergelytől átdolgozta E. — Először előadott Bécsben május 1-én. (Karczolat az előadás napjáról.)

Bécs, május 1-én, 4 óra délután (a Harmonia eredeti távirata). A rendőség egy gyanus kinézésű embert fogott el a Carlszínház előtt, ki két zártzseket vett a mai előadáshoz.

Bécs, május 1-én, esti 7 óra 15 perckor (a Harmonia tudósítójának sürgönye). Az előadás ép elejét veszi. Az emberi szem eltéved, míg a nézőtérén egy embert talál. A legmagasabb karczattól (340 láb a tenger színe fölött) a legmélyebb zártzsekgig hatvanegy személy látszóvezi egymás. Látszó nélkül még az egymáshoz legközelebb ülők sem ismerik meg egymást, pedig többnyire jó ismerősök: a publikum legnagyobb része journalistákból áll.

SÜRGÖNYEIM hű képét adták a jelenlegi bécsi színházviszonyoknak, azon viszonyoknak, melyek között Csiky színműve Bécs közönségének bemutatott. Egy más város lakosságának csak akkor lehetne a jelenlegi viszonyokról kellő felfogása, ha a bécsi színházak részvényekre lennének alapítva és e részvények árának rohamos csökkenését a

hivatalos «Cursblattban» olvashatnák. Ha a színházi krachok nem egyes embereket, az igazgatót és hitelezőit, — hanem egész társaságokat rántanának magukkal, akkor bevezető soraimat elhagyhathnám és egyenesen azon krachra térhetnék át, melynek E. ur át-, illetve agyondolgozása folytán Csiky darabja áldozatul esett.

A bécsi magánszínházak végső erőmegfeszítéssel küzdenek a mostoha viszonyok ellen — a melyek t. i. még küzdenek. A jözsefvárosi színház már kiadta lelkét, igazgatója, Costa úr, pedig beadta a kulcsot. A wieneni színház Ziehmaierrel, Theresával és hasonló exotikus csodákkal iparkodik közönséget vonni ásító pénztárához, ha ugyan ekként nevezhető egy hely, a hova pénz nem jut — és szörnyű erőlködéssel úszik a part, a nyári vacatiók felé, a hol két havi nyugalomban erőt szándékozik nyújtani újabb úszógyakorlataihoz. Tartarczy úr, a Carlszínház igazgatója, a legnagyobb anyagi áldozatok árán tartja nyitva színházát, melynek kiváló művészei nem állják ki a versenyt Renz lovával; a burgszínház és opera tájkán végül már életveszélylyel van egybekötve végigmenni; mert senki sem biztos lelkiismeretlen, szabadjegyekkel tegyverkezett emberek orvtámadása ellen.

Ez a helyzet signaturája. Hogy mi szülte e mostoha viszonyokat, hosszú lenne elősorolni, — az egy külön cikk tárgya, — tény az, hogy «Cecil házassága» ily sanyarú körülmények között hozatott a Carl-színház deszkáira.

A tetszés, melylyel a francia hatádrámák közönségünknel találkoznak, Eirich urat (megérdemli, hogy büntetésül egész nevét kitegyük) azon szerencsétlen gondolatra hozta, hogy Csiky színművét átdolgozza. Sensatiót akart kelteni és kitűnő színműírónk darabját a közel mult egy eseménye szerint idomította, mely annak idején Budapestén és annak határain túl is megbotránykoztató feltűnést keltett. Hogy pedig a czélzás annál értetőbb legyen, «Cecil» házasságát «Irma» házasságává alakította át. Az ily modern jellegű műnek azonban modern színezetet is kellett adni, és Eirich úr, Csiky darabját egészen kiforgatta eredeti alakjából. A színmű motivált cselekvénye helyébe egy pár hatásos lenni akaró jelenetet készített; melyek között semmi okszerű összefüggést sem találunk; az alakok átdolgozó kezei között elveszítettek eredeti jellegüket és lett belőlük holmi élvezhetlen gyülvénye a párisi boulevardiereknek és magyar gentrinek; a nyelvezet elveszté zamatos erejét és üres szóvirág-halmazzá vált, imitt-amott

a ma élő írók között legtöbb eredeti, vagy mondjuk nyers erővel rendelkezik, egyik nagyon is jellemző sajátossága — a mi az erőt az anyagi világban is jellemzi — az elbizakodottság. Ő imponálni szeret és meg kell vallanunk, hogy tud is, merészségével; de ő maga is túlhiszékeny nagy erejében és hibáit a végletekig járó logikával bizonyítja, a mely logikának bármi legyen is végső eredménye, nagy erejének elviselni úgy a hogy eddig még nem volt lehetetlen. Ehhez járul még az is, hogy elbizakodottsága és hírlapírói hivatása a gyors munkához szoktatta, melyet majdnem a bravourságig visz. Tolla alatt látszanak egészszé nőni alakjai és a kidolgozás még magán hordja a kigondolás procedurájának nyomait. Nagyszabású phantáziája nem ér rá megalakodni helyzeteivel és vagy áttöri, vagy megkerüli azokat. Erősen indul neki mindennek és legtöbbször elsekélyesedik. Erzelmeinek és reflexióinak tisztá ugyan a forrása, de útjában oly meredekkre téved, hogy tele izzappal, tele hulladékkal ér célpontjához. Szíve legnemesebb érzelmeit is oly kevésre becsüli, hogy nem átalja velők a legkaczerább játékok is lejátszani. Nagy erejével merészen indul neki mindennek és mereven, legtöbbször hevenyészve megy célja felé. Sokat lát, de nem fordít rá időt, hogy alaposan meg is nézzen mindent. Ismeri az emberi szív minden titkát, de jellemzetes akarván lenni, nem dolgozza ki egészen apróra, hanem keresi a bizarrt és az extravaganciát. Hatalmas akkordjai vannak, de gondatlanul fonja ki belőle a hangmeneteket és nem tudja összedolgozni a témáit. Gyakorta jár úgy, mint a magyar erős ember — nem bír magával.

Ez a rövid jellemzés karakterizálja legújabb darabját, a *báróné leveleit* is. Ebben is sok a fény, mint Rákosi tehetségében és ebben is ezer nyoma van a könnyelmű dolgozásnak, mint Rákosi legtöbb alkotásában. Meglepő a szellem és a jó kedv, melynek keretében a darab lejátszódik, de kirívóak a drámai hanyagságok, melyek a darab folyását bénítják. Érdekesek az elemek, de elvesztik fényüket az összességben. Kiváló színpadi technika mellett, ott vannak a drámaírás törvényeinek goromba megsértései és a fényes külső siker mellett a kétes becsü benső érték.

A *báróné leveleinek*, első sorban is nincs egységes cselekvénye. Három oldalról is indul a darabban aktió, de oly messziről és oly laza kapcsolással a rokon-ságnak, hogy összefolytani nem tudnak és a bennök szereplő egyének közül egyet sem emelhetnek ki annyira, hogy érdeklünk sorsa iránt fölébredjen. Klivényi Mór, a meggazdagodott kereskedő csekély befolyásával a darab cselekvényének fejlődésére, nem főhős. Neki nincs célja; nincs drámai küzdelme. Udvarolni szeretne Lodoiszkának, a kiváló erkölcsű divatárusnőnek és, hogy legalább barátságot tarthasson vele, rendelményeivel kedveskedik nála, melyeket dobozokba csomagolva egy titkoszárú ajtóval őrzött szobába rejteget. Neje, Petronella, féltékenységű gyötörve megkapja egyszer az ajtó kulcsát, de csak üres dobozokat talál, mert Klivényi inasa kiszedte tartalmukat és elajándékozta szeretőjének. És midőn ez kisül, vége is van a dobozok történetének a nélkül, hogy bonyodalmat teremtené vagy egy pár szellemes mondatnál, kacagtató jelenetnél többet szülné. Egy másik cselekvény Klivényi neje, Petronellának szerelméből indulhatna meg

a ki platói vonzalmakat táplál Kallóczy Dezső iránt. Ehhez intézi leveleit, a mely levelekről vette a darab is címét, de a mely levelek maguk nem szerepelnek és csupán azok a válaszok jutnak a darab folyása közben fölszínre, melyeket Kallóczy írt Klivényinének. De hát még így is jobban előtérbe nyomulhatnának és uralva a főcselekvényt, a darab főhősvé avathatnák Petronellát; hanem annyira bujkálva folyik mindaz, a mi a levelekkel történik, hogy érdeklődésünket nem tudják fölkelteni. Kallóczy, a levelek egyik hőse, nagyon is non-chalant jár el a dolog körül; Klivényit pedig sokkal jobban elfoglalják saját apróságai, sem hogy a levelek létezésé gondot is adna neki.

A cselekvény harmadik ágát Lodoiszka tartja kezében; de ő sem válik központtá. Sok érdeket csoportosít ugyan maga köré, hanem egyénisége és túlságosan ideális alakja annyira absorbeálják és mintegy kirántják a szenvedélyek küzdelméből, hogy ő általa csak a mese csomója oldódik, de nem fejlődik cselekvény.

E cselekvény e hármast fonalát még jobban lazítja Hodola Péter, ki Ambrus fiát egy szerelmi viszonyból kijozanítandó, jön Pestre és ez útjával egy regényes történet megoldását is tervezi, a melynek resuméja, hogy Lodoiszka nem szegény árva leány, hanem százezer forintnak irigvelt örököse.

Ha ehhez még hozzá vesszük Léczey Ernő történetét, ki Klivényi leánya, Janka után bolondul és kit csak a darab végén egy elhunyt nagybácsi hagyománya hoz a cselekvény keretébe, elképzelhetjük, hogy miért vált az érdekesen induló aktió a második felvonásban közönyössé és a darab végén már unalmassá is.

egy-egy Wolter-kiáltással és egy Sardou-i mondással Sardou-i mélység nélkül.

A *«Harmonia»* olvasói ismerik *«Cecil házassága»*-t, és így fölöslegesnek tartom az eredeti és átdolgozott mű között összehasonlító párhuzamot vonni. Elegendő lesz, ha az egyes alakokat *«átdolgozott állapotban»* bemutatom.

Az öreg Emődy Imre báró, nem azon egyenes lelkű nemes, a kinek ismerjük, hanem olyas valami, a mi a *«Kaméliás hölgy»* öreg Duvalja és egy német bohózat komikus öregje között ingadozik. És a komoly és komikus ezen egy személybe összpontosított képviselője valóságos deus ex machina szerepet játszik, ki csupán belép az ajtón és a bonyodalmak egész Csímborasszóját elhárítja — *a nélkül, hogy csak egy szót szólna is.* A szerepet Löwenfeld úr játszotta, ki kitűnő *comicus*.

Fia, Vilmos báró, inkább a párisi salonokba való, mint magyar rué; túlságos édessége határozottan undort kelt. A magyar még e stádiumban is külön ember, mint a minőt itt láttunk. Meglehet különben, hogy ez alakot a színész (Sommer) tette oly évezhetlenné, a ki magát e szerepben erőnek erejével meg akarta utáltatni és a jellem contrastjait sem tüntette fel kellőleg. Ez alak, ha másként játszik, képes komikus hatást kelteni; a mi mindenesetre jobb, mintha megvetést kelt.

Sándor a legpassivabb hős, a kit valaha láttam; egész actiója abban áll, hogy fejét lógatja, kezeit lóbálja és *«oh»*-t kiált. Önmaga mit sem tesz sorsa eldöntésére; hanem helyette mások cselekszenek, a kik ha jobbra állítják, ott áll meg, ha pedig balra állítják, oda áll. A párbajhoz, melyet Borossal ví, valósággal tuszkolják és ép ezért neveltségessé válik heve, midőn a párbaj első ízben megakadályoztatik.

Boros, ha megtartotta is eredeti jellegét, a bécsi közönség előtt ismeretlen alak. Itt helyén lett volna némi átdolgozás, mert az ezen alakba fektetett cynismus idegen, viszonyainkkal ismeretlen közönség előtt érthetlenség és azon látszattal bír, mintha csupán a legfelső krízis közönségének nevető izmait csiklandani hozatott volna színpadra. Waldemar úr e szerpben kitűnő volt; hangja, gestusa egyaránt jellemző és a szenvedély legmagasabb fokán sem veszítette el azon karakteristika kényelmességét, mely ez alakhoz oly kiválóan illik. Beszédje vonzatott, lassú-, főjeleneteiben röviden kitaszított hangokból álló volt; taglejtése e beszédmódhoz alkalmazva a legszigorúbb kritika által kiszabott határok között mozgott.

Irma végül, a főhősnő, a morális józanság előképe, telve sentenciákkal, egy salonokban forgó Niobe, ki folyton könyezik és erőnek erejével tragicus sze-

relmes akar lenni. A mit tőle látunk, — kivéve könyeit, — azt minden újabb francia színműben látjuk; csakhogy francia könnyedséggel és néha szellemmel is kezelve. A verseny, melynek e hősnő és a hős között tanúi vagyunk, kik önmegtagadó nagylelkűségben egymást erőnek erejével fölül akarják múlni, szinte nevetséges; főleg ha a kifejelethez jutunk, a hol három szóban jóvá akarja tenni átdolgozó mindazt, a mit három felvonásban elrontott. Ezen kifejelet ép úgy állhatna az első vagy második, mint a harmadik felvonás után, mert ott épp oly indokolatlan lenne, mint itt. Mert azt drámai mozdorónak csak nem nevezhetjük, ha az öreg Emődy az ajtóba áll; ez csak nem elégséges arra, hogy Irmát, ki két felvonáson át a legnagyobb megalázásokat tűrte Sándor részéről és ezt a legocsmányabb szemrehányásokkal illette, egyszerre ennek karjai közé kergesse.

A darab magyaros jellegét átdolgozó az által gondolta megtarthatni, hogy két inast léptet fel piros pruszlikban és gatyában, a kik mindenüvé beleütik orrukat. Ez azonban a színműnek, természetes, csak hátrányára szolgált.

Az előadás factja az, hogy mi büszkék vagyunk Cecilre; de megtagadjuk Irmát.

KAPOSI BÉLA.

Ennyiféle szövetből Rákosi nagy tehetsége is csak több gonddal tudott volna jó darabot írni; így az ő kezében is szétmálolt és ez ellen nem óvta meg sem az a sok szellem, mely a darab jeleneteiben van, sem az a kiváló dialog, mely csillogott a humortól.

Es a cselekvény szerzte futó és nagyon is kuszálódott szálainak össze nem forrhatása bénítólag hatott az alakok kifejezésénél is. Szenvedett alatta maga Klivényi, ki olyan különös keveréke a múltját munkával eltöltött kereskedőnek és e munkásság útján meggazdagodott és elsenyhült rouének, hogy hülyesége túlmegy a torzkép határain. Neje, Petronella, határozottan elhibázott teremtés; ez ideális, szeszélyes és ideges asszonyban egyetlen jellemvonás sem tud karakteristikummá válni. Vannak jelenetei, melyekben el tudjuk képzeini a szeszélyes bárónét, ki szerelemből kétszer ment férjhez és egyik férjét nem szerette, de vannak jelenetei, melyekben annyira karrikatúrává válik, hogy a bajazatok kategóriájától semmi sem választja el. Kallóczy Dezső sem körvonalazott alak eléggé; szerelme Lodoiszka iránt annyira nemes és költői, hogy nem tudjuk elképzelni, miként folytathatott még hazug viszonyt is az olyan nővel, mint Petronella.

Ezekkel szemben mesteri kézzel van rajzolva Lodoiszka, az árva, de büszke varróleány, meg Hodola Péter rozsnói kereskedő és két gyermeke. Ezek egyszerűságra a darabnak legjobb szerepei is, a melyeket a színész gondosan megalkothat. G. Csillag Teréz nem is hagyott kívánni valót Lodoiszkájában; nemes kedélye egész melegeivel s szeretetreméltóságával játszott. Hodola Pétert Gabányi mutatta be tanúságot téve arról, hogy minő gazdag és mily komikai ere van. Fiát Ambrust, Földényi, gyámleányát, Palotai Piroksa, játszotta dicséretesen. Molnárné Petronella szerepét finom distinctiója egész erejével iparkodta ugyan

érvényre juttatni, de magának a jellemnek gyengéi gyakorta zökkentették ki belőle; ép oly kevéssé sikerült Ujháznak, bár mindent elkövetett, hogy a rouét elfogadhatóvá tegye. Náday finom árnyalással játszotta szerepét és mint komikus szerelmes zajos hatást vívott ki. Vizváryné, Benedek és Sántha kisebb szerepeiket jól töltötték be.

Dr. BERÉNYI PÁL.

AZ ORSZÁGOS KIÁLLÍTÁS MŰCSARNOKA.

Második közlemény

STROBL ALAJOSTÓL, *Ő Felsége márványmellszobrának jeles mesterétől a köztársaságban több si erült arckép-faragvány s egy antik-szellemben felfogott Perseus alak látható. Arczképmellszobrai közül kivitelei szempontból legsikerültebb egy gyermekleányfej, melynek finom rajza s gondos mintázása valóban figyelemre méltó. A fiúgyermekfej sem áll az előbb említett előnyök mögött, csupán tetszetősségére nézve kedvezőtlenebb, amennyiben nem szolgáltatott oly érdekes motívumokat, mint az előbbi. Strobl művészi vésőjére vall gróf Zichy Jenő domborművéü márvány-arcképe is. Az előnyösen ismert gróf mellképe egy e llypsis idomhoz hasonló díszes barokk stílvú márványkeret közepén, metópszerű kidomborodásban van faragva. A fővege s a mente, mely a fejet s vállat ékíti, igen érdekes s változatos vonalban tüneti fel az egészet. A mellkép könnyedségének azonban épen nem válik előnyére annak kerete. Eltekintve attól, hogy a fejre nézve felette zavarólag hat, a mellett nehézkes is. Az egész mű oly hatással van reánk, mintha a fej csupán a keretdíszítmény betöltéséül szolgálna.*

Nem kevésbé érdekes a *halaszleány* márvány-szoborműve is. Az életnagyságnak mintegy háromnegyedét tevő alak kútszobor, mely Gschwindt Mór tulajdonát képezi, álló helyzetben van faragva; a test súlya egyik lábán nyugszik, míg a másikat könnyedén behajlítja; jobbában halaszhálót tart, habját leereszti. Kidolgozása figyelemmel s értelemmel készült.

Perseus-a, az életnagyságot meghaladó gypsszobor, emlékeztet bennünket az antik mesterek kedvelt isteneinek s hőseinek alakjaira. A görög mythologia erőteljes hőse felfegyverkezve van bemutatva, kinyújtott jobbában diadalmasan tartva a bevágott Medusa főt.

A letűnt nagy nemzet eme hagyományos alakja reánk nézve csupán tárgynál fogva bír érdekel, mint cselekmény azonban nem; mert hitünk vagy meggyőződésünk alapján közvetlen nem vagyunk az iránt érdekelve. Strobl Perseusában csupán egy boncztanilag értelemmel alkotott s erőteljesen mintázott férfi alak — studiumot méltányolhatunk, mely kivitelét illetőleg méltó elismerésben részesülhet.

Az ódon bronzszínre bevont Perseussal átellenben van felállítva *Huszár Adolf* életnagyságot meghaladó *Venus és Amor* márványszoborműve. E csoportozat a napilapokban gyakran volt ismertetve, melyet tudvalevőleg gróf Zichy Jenő a mester mintázata után Cararrában faragtatott márványba, s így a mű az ő tulajdonát képezi.

Huszár, ki leginkább monumentális művei által lett ismertt előttünk, nem kis mértékben kelté föl érdeklődésünket az iránt, hogy tárgyát ezuttal az érzéki szép világából meríté. Örömmel vártuk az alkalmat, hogy Venusában gyönyörködhesünk, hogy megismerhesük abban a hatalmas alkotások mesterét, ki merész s erőteljes kompozíciói képességét egy szerelem istennőjének: az érzéki gyönyörnek, a bájnak s a szépnak megteremté.

MŰVÉSZEKRŐL.

II. Odry Lehel.

MILYEN stílyben épült az operaház, kérde egy vidéki ismerősöm, a kit körülvezettem a városban.

Furcsának tetszett kérdése, mert ismerősöm nagyon szokott érdeklődni a chevalier és jeruzsálemi árpa, cinquantin-kukoricza, allgani, hollandi, mürzthali tehénfajok iránt, de sohasem hallottam, hogy az építészeti stylek érdekelték volna.

— Olasz renaissance, felelém.

— Gondoltam, mikor tegnap benn voltam az operában, mert majdnem csupa olasz éneket hallottam.

— No, biztatám, nemsokára még többet is fogsz hallani.

Alig hogy azt mondom, betérünk egy kávéházba, előveszszük a lapokat s egyikben ismét Odry neve ötlík szemembe, olyan sorok kíséretében, melyek hasonlítanak a kuvik-madár vijjongatásához, addig-addig kísértének, míg végre csakugyan elszólítják azt, a kit búcsúztatnak.

Igy volt jó sokáig Nádaynéval, így van most Odry Lehellel is. Sajátságos, hogy a mikor Perottit akarták búcsúztatni, rögtön dorongra kapott a házi úr

és elhessegette a kuvikoló madarat a ház tájáról; most meg nyugodtan zeneghet az ijesztgető szó, ügyet se vetnek rája.

Hát hiszen nem nagy dolog elereszteni Odry Lehel, mikor megmarad a lehetőség, hogy majd visszahívjuk, a mikor szükségét érezzük. Sőt hazafias erény a használható tagok távozása, hogy helyet adjanak az idegeneknek. Mert ha idegen énekes jön, a kit borsosan fizetünk, példát adhatunk a magyar nagylelkűségéről és gavallérságról. Ha pedig csupa magyar embert tartunk itt, ki viszi ki a hírünket, hogy milyen jól értünk ahhoz, hogyan kell nem fukarkodni, mikor a vendég ellátásáról van szó. Magunk és családunk koplaljon; de a vendék láttasék el fényesen...

De most látom, hogy elragad a hév; hiszen nem ment el Odry, nem is tekinthetjük olyanak, a kinek idegen föld vet ágyat... mende-monda lesz csak, hogy eleresztik; az lesz bizonyosan. Hiszen csak nem fogja őt nélkülözni a magyar operaház, már irigységéből sem. Ha kívánatos a bécsi operaháznak, akkor hát kívánatos lehet nekünk is...

Igy gondolom én az operaház igazgatóságának vélekedését. S azért irok egy pár sort az itt maradt és maradandó Odry Lehelről.

*

A kik a múlt napokban látták Salamon királyát a Sába királynőjében, felújítva a kedves emléket, melyet e remek opera a nemzeti színházban keltett és erősített bennük: azok bizonyára kedvetlenül gondolhattak arra, hogy nemsokára megtörténhetnék Odry távozása.

Ez volt az egyik szerep, melyben oly általános elismerést nyert a bécsi kritikától. Pedig jól tudjuk, hogy a bécsiek nagy nehezen indíthatók rokonszenvre minden olyas iránt, a mi magyar. Szívesen gáncsolnak, ha mód vagy alkalom van rá. De annál inkább tudják levetkőzni a nemzetiségellenes elfogultságot, mikor az igaz érdem követeli elismerését. Így vagyunk irodalmunkkal, így vagyunk most a kiállítással, így vagyunk mindenel. Az erő, a tehetség hatalmának elismerése ez, oly tulajdonság, mely igazán nagy dicséretére és díszére válik a bécsi sajtónak.

Évekkel ezelőtt nem találkozott ily ál-

sében akarja összeegyeztetni. Reméltük, hogy a dicsőségének tetőpontján levő művész, ki Skopas, Praxiteles, Phidias népszerűvé lett s dicsőített Aphroditei után akarta új felfogással bemutatni Venust, Valóban nagyot s dicsőt fog alkotni. Azonban, a mily mértékben adunk kifejezést várakozásaink sikerében, azon mértékben eselődünk abban. Az egész alkotásban egy szerencsétlen kompozíciót, a Venusban magában pedig egy kifejezés nélküli földi nőt láthatunk, ki nem mint bájos istennő, hanem mint az érzékiségünket ingerlő van hivatva reánk hatást gyakorolni. Egy sziklatömegben ül. Két lábát a bokánál összefonja, s azt félig előre nyújtott helyzetben teszi. Arczával fölfelé tekint, s karjait ívesen hajlíja feje fölé; ujjaiával pedig a vállán lebegő 'Amorkáva' játszadozik.

A Venusnak ezen ülőhelyzete aesztetikai szempontból igen kedvezőtlen. A törzs s a felszárak majdnem derékszöveget képeznek, miáltal — különösen oldalt tekintve — a testnek legszebb vonalai a törés által megsemmisülnek. Arcza teljesen nélkülözi a báj s a kellemnek kifejezését; az Amor pedig oly esetlenül röpköd Venus fölött, mintha nem is pajzanságból, hanem együgyűségből jutott volna fel a kelletlen magasságra. Szóval, az egészről hiányzik a szellem, az ihlet s a tökéletes szépség, mint azt az ó-kor görög szobrászainak Venusaiiban oly élesen kifejezve felismerhetjük.

Ha Huszárnak e művét összehasonlítjuk a többi kolossális mintázaival, a szembeötlő különbség által arra jövünk, hogy az ő művészetének nyelvezete erőteljes, mint azon szónoké, ki nem ábrándos képzeletének tolmácsolására, hanem hatalmas és dicső tettek kivételére van hivatva. Ő a Deák kolossális alakjában s annak allegorikus csoportjaiban, az aradi vértanúk szobraiban, Eötvösben s Petőfiben tudta kifejezni művészetét, de nem a szerelem istennőjében.

talános elismeréssel. Mondhatni, ellenséggel igen, de jó baráttal sehol sem találkozott.

Okozhatta ezt talán az is, hogy Odry Lehel föllépésében nincs alázkodás, mely kikönyörögje azt, a mit jutalmul megkövetelhet.

Ebben a tekintetben épp oly töröl metszett magyar karakter, mint a milyen magyar származásra nézve. Nem szerény, mikor önbecsének érzetéről van szó, de nem is szerénytelen, hogy bókka és hízelgéssel, méltóságának megalázásával akarjon utat nyitni emelkedésének.

A kiknek nem tetszik az ilyen őszinte lélek, az talán ellensége lesz egyideig. Addig tudniillik, a míg nem hajol meg tehetsége előtt.

Wiltne is ilyen ellensége volt sokáig. Azt is terjesztette róla, hogy «nem musikalisch».

Mikor aztán a Mesterdálnokokban Hans Sachs nehéz magándalát oly szépen elénekelte, Wiltne sietett neki gratulálni. Odry nem állhatta meg, hogy élet ne csipje a nagy dicsőretnak.

— Úgy-e, kérdé Wiltne, nem énekelheti el ezt egy olyan énekes, a ki nem «musikalisch»?

A medici s a milói Venusban szeretet s eszményiség lakozik; azt véljük, márvány szíve érez s *in-je* az eszményi világban él. A művész itt célját érte, mert a márványban annak adott kifejezést, a minnek ő akart. E célzt pedi csupán azáltal érte el, hogy Venusába a saját szeretetét s eszményiségét önthet. Azonban Huszár sem lelkének világa által, sem pedig művészetében nem volt a szeretetnek s az ideálnak képviselője.

Loránfi Antal, Huszár Adolf egykori tanítványának *keresztény vértani* gypszszobra már ismert a műcsarnok utóbbi kiállításából. A gondosan kidolgozott mű egy életnagyságúnál kisebb női alakot tüntet fel, megkötözve a máglya fölött. Az elhelyezett alak, bárhonnét szemlélve, is igen kedvező vonalat ad; tárgyánál fogva pedig eléggé szerencsés megválasztás. A máglyán fekvő nő egy ifjú s szép leány, ki leplezetlen testének felső részével dől hátra egy karóhoz, melyhez törzsének felső része s kibontott haja van odakötve. Ülő helyzetében lábait egyoldal felé fonja össze, míg kezei egymáshoz kötve nyomtatnak térde mellé. Az alaknak beállítását művészi érdekes; a végtagok ügyesen vannak elhelyezve.

Az egész alakon báj s kellem tükröződik vissza, s klasszikai nyugalom leng felette. Az arczon kifejezést nyer a lelki fájdalom s a vallásban feltalált megnyugvás. Mintázása kiváló műgonddal s szeretettel készült, melynek részletes kidolgozása a művészt dicséretes elismerésben részesítette.

Senyei Károly «Hűség» című életnagyságban levő gypszötvényű szoborműve inkább csak vázlat. Egy álló helyzetben feltüntetett nő kecsesen s kaczeran tekint a kezében tartott tükörbe. Beállítását eléggé szerencsés, s felfogása ügyes; de technikai kivitele a művész részéről még habozásra vall.

Tilgner Viktor az arczképezési képességének Heiller Károly püspök márvány-

Nem tudom, emlékezett-e Wiltne arra, hogy mit mondott régebben Odryról, hanem az bizonyos, hogy egyike lett legnagyobb kedvelőinek. S mondják, hogy ő ajánlotta volna a bécsi operaház figyelmébe.

*

Két nevezetes előnye van Odrynak más minden énekes fölött, a ki vele énekben versenyezhet.

Először: tökéletes magyar.

Másodszor: tud játszani.

Ránk, közönségre nézve az első tulajdonság is fölötte fontos. Kívánjuk, követeljük, hogy itt benn egyesítsük mindazokat a magyarokat, a kik tehetségesek, még akkor is, ha kisebbek lennének, mint Odry Lehel.

Különösen énekesekben érezzük a hiányt. Nemcsak a művészi követelmény, a jól felfogott nemzetiségi érdek is paráncsolja, hogy minden használható erőnket megtartsunk s őket aránytalanul is nagyobb előnyben részesítsük az idegennel szemben.

A második tulajdonság pedig oly művészi követelmény, melyet a modern opera többé el nem engedhet. Az operanékesnek ma drámai színésznek is kell

mellszobra által adja legékeőbb bizonyosságát. Vésője alatt a tekintet életet fejez ki, az arcznak bőre alá pedig vért terem. Ily figyelemre méltó mintázatai közé tartoznak még a Müller K. festőtanár, s Brozik Wácslav festész mellszobrai is. A bécsi új udvari színház számára készült *bécsi bohóc* és *Fallstaff* fél-életnagyságú alakok gypszöntvényben mutatják be a genialis művész vázlatosan készült mintázatait.

A herczeg Szász Koburg-Gotha Agostot ábrázoló nagyszabású márvány emlékszobra kiviteli szempontból igen figyelemre méltó mű, azonban a herczeg terület alakja helyzeténél fogva kedvezőtlen hatással van reánk; a mellette levő Amoret pedig összefüggéstelen a fő alakkal.

(Folytatása következik).

TELEGDY LÁSZLÓ.

ZENÉSZETI HÍREK.

~ A NEMZETI ZENEDE negyedik és ötödik osztálybeli növendékeivel hétfőn ismét igen sikerült zeneestélyt rendezett. Minden ilyen nyilvános vizsga alkalmával új jelét adja a Bartay Ede igazgatása alatt álló derék intézet életrealóságának, a tanítási rendszer minden tekintetben tanúsított eredményességének. És mérlegelve a tapasztaltakat, igazán megfoghatatlannak és igaztalannak tartjuk azt a törekvést, mely e maga erejéből virágzó önállóságra vergődött intézetet a zeneakadémiába egy alsóbbrendű függő osztályaként akarja bekebelezni, azt az intézetet, mely annyi kézzel fogható példát tud felmutatni az akadémiával szemben, s mely törekvéseiben most azon ponton van, hogy az országának a zenetanári seminariumot adja. Részünkről e törekvést tévesnek és zenetanításunkra károsnak tartjuk. Hogy az estélyre visszatérjünk, ezúttal először is konstatálnunk kell, hogy a zongoraszakot

lennie. S Odry Lehelen kívül alig van tagja az operának, a ki úgy tudna játszani, mint ő. Bizonyos alakok általa váltók életképesekké színpadunkon. Hamletnek a játékrénd maradása is főleg az ő érdeme; Hamlet egyike azon alakjainak, melyek a kritika osztatlan elismerésében részesültek.

De még hány alakja él ezenkívül az operalátogatók emlékében! — A Toreador, Mefiszto, Lothario, az Álarcos bál grófja, Bazilio, Hans, Sachs Tiborc, Don Juan stb. Minek itt felsorolnom őket?

Bármit rebegecsenek, még sem akarom elhinni, hogy operaházunk érdemes igazgatója és intendánsa olyan Don-Juan természet volna s egyhamar elbocsátaná a régi szeretőt, a fiatal, hogy egy öregebet, hanghíjasat hozzon helyette idegen országból, csak azért, mert szeretné az exentrikust, különlegest. (Ámbár vannak, a kiknek vágyuk támad a szerezcsen asszonyra is a szép fehér európai nők között). Mert ha így volna, egyszerűen könnyen megtörténhetné, hogy a kit ott künn szoborra magasztaltak, hiába hívná vissza, nem jelennék meg az — vacsorára.

SZIKLAY JÁNOS.

ugyanazon dícséretekkel kell említenünk, melyekkel eddig a hegedűtanszak növendékeit és tanárait illettük. Legkielégítőbb módon *Rausch Károly* úr tanítványai oldották meg feladataikat. A tanítás a hangszerkezelés minden irányával számol. A hallott darabok egységes és korrekt előadásban értelmes nuancirozással és helyes technikával hoztattak érvényre. Legjobban kiűnt ez előnyökkel *Weinfeld Fülöp*, ki *Scarlati* Praeludium és *Toccatáját* játszott, továbbá *Fleischer Elemér*, *Nagy Dezső*, *Weinfeld Fülöp* és *Tyrnauer Dezső* *Moszkovszky Bolerójával* a volcz kézre. *Tomka és Erney* tanárok tanítványai nem nagyon sokkal maradtak az előbbieket mögött, habár a pedálhasználat nem tetszett oly korrektnek, min *Rausch* tanítványainál. Ettől eltekintve, *Vidats Ilona* k. a. (*Schumann*, *Phantasiestücke*; *Erney* tanítványai *Megyeri Lotti* k. a. (*Weber*, *Alla Polacca*. *Tomka* tanítványa) igen szép haladást tanúsítottak és megérdemelt tapsokkal jutalmaztattak. *Bartay János* tanár *Walter Dezsőt* és *Weisz Manót* állította elő, kik *Beethoven* *Sonate pathétique*-jét adták elő nagy tetszés között. A többi közreműködők, mint *Fetter* és *Vajdasy* tanárok tanítványai szintén hízog elismerésben részesültek. A fúvóhangszereket *Drescher Raimund* négy tanítványa (*Szauer*, *Schulek*, *Stöcker*, *Zechmeister*) képviselte. *Drescher* úr a kürtön egyetlen és hivatott tanárunk. Az új tanszék rövid fennállása óta szépet produkál. A tanítványok *Luther* «*Eine feste Burg*»-ját és *Weber* «*Im Walde*»-ját adták elő kürt-quartettben. A hegedűtanszaktól ezúttal csak *Gobbi Alajos* úr tanítványai játszottak. *Beták Irén* *Dancla Air* varié-ját tőle kitelhető erős hanggal biztos vonóvezetéssel játszotta. *Rieding Oszkár* hegedűszonátáját ugyancsak *Gobbi* úr 15 tanítványa szép előadásban hozta elének. Végül említhetjük még *Szekulics Ida* k. a.-t (*Racherchendel* asszony tanítványa) ki «*Borgia Lucretia*» áriáját, a k. a. rövid tanulási idejét tekintetbe véve, kellő megelégedésre énekelte. A hangversenyt szépszámu és érdeklődő közönség hallgatta végig.

~ *SCHÖDLNÉ* asszony, a fővárosi körökben előnyösen ismert énektanítónő, f. hó 13-án nyilvános vizsgálatot tartott *Vas I.*, *Melles G.*, *Schmid* és *Reiss* urak szíves közreműködésével. A zenekedvelők egy-letében összegyűlt díszes és nagy számú közönség élvezettel hallgatta a vizsgálat műsorozatát, melynek csak az volt a hibája, hogy nagyon is sokat akart nyújtani. Taps azonban bőven jutott mind-egyik szereplőnek és ezt a közreműködő vendégeken kívül *Lissop Mathild* és *Kopp Luiza* precis énekükkel és szabatos intonációjukkal. *Ráday Bella* kisasszony kellemes és iskolázott hangjával méltán ki is érdemelték. Teljes elismeréssel kell megemlékeznünk magáról *Schödlné* asszonyról, ki mint lelkiismeretes és praktikus tanító ez alkalommal is sok bizonyítékát adta jelességeinek.

~ Az OPERAHÁZ műsorozata kiváló számot nyert *Goldmark Sába királynőjében*, mely f. hó 10-én került először színre, a címzszerepben *Turolla Emma* kisasszonynyal. *Turolla* alakításának minden jelességét, művészetének minden kiválóágát érvényre iparkodta ugyan juttatni, mégis úgy tetszik nekünk, hogy — nem

szólva énekéről — elődei jelesebbek voltak. ná.a. *Turolla* nem tudott eléggé bizarr és imponáló lenni; egy olvadó olasz leánya volt és nem az imponáló keleti királyné. Énekével is csak ott tudott hatni, hol phrázisai általánosak voltak, mint például; a második felvonás nagy szólójában. Az ő alakításánál sokkal sikerültebb volt *Brouliké*; bár azt sem mondhatnók egészen tökéletesnek, mert kevés volt benne az erő. Méltó tapsokat arattak *Ney*, *Odry*, *Zsitvay* és *Kordin Mariska*. A karok kitűnőek voltak; a ballett diszkrét és ügyes. Meglepően hatottak az új díszletek, különösen a második felvonás pagonyszerű kis erdőrézlete; kár, hogy egy kissé nagyon is előtérbe nyomult. Szép volt a harmadik felvonás emplota is. Kevésbé sikerült azonban az utolsó felvonás díszlete, hol a vihar nagyon is darabos és a felkorbácsolt habok nagyon is színpadszerűek voltak.

~ A ZENEKEDVELŐK egyletének jeles kar mestere *Bellovics* úr a nyáron sem fog pihenni; mint tudomásunkra jutott egy koncert-ciklust rendez a kiállítási hangversenyteremben.

~ *REMETEI FÜLÖP* *ZOLTÁN*-tól, kinek «*Menyasszony-csárdása*» tavaly buzdító fogadtatásban részesült, újra őt eredeti magyar dal jelent meg saját kiadásában, báró *Splényi Odönné*, *Blaha Lujzának* ajánlva. *Remetei* úr ez újabb kiadványa is bizonyítja, hogy van zenei érzéke és ismeri a magyar dal sajátosságait. Értesülésünk szerint *Blaha Lujza* asszony valamelyik föllépténél be fogja mutatni e dalokat. A csinos kiállítású, a művészről sikerült arcképpel díszített mű kapható a *Rózsavölgyi*, úgyszintén a *Táborszky-féle* zene-műkereskedésekben. Ara 1 frt.

~ AZ OLASZ STAGIONE *Mierzwinsky* *László* vendég fellépte mellett pénteken tartotta első előadását a népszínházban *Campanini* fiatal karmester vezetése mellett. Mi az egész ciklusra bőven és behatóan visszatérünk, most csak röviden konstatáljuk azt a rendkívüli hatást, melyet *Mierzwinsky* tüneményes hangja és bámulatos énekművésze közönségünkre tett, mely tejes tudatában annak, hogy a jelenkor legnagyobb tenoristájával áll szemben, nagy várakozással, de mindazokat túlhaladó, soha sem tapasztalt, tökéletes, magasrendű művelzetben részesült, melynek elemei a lelkesedés a feltétlen bámulat voltak. *Mierzwinsky* «*Arnold*»-jához a kifogás egy halvány árnyékát engedni hálátlan ízetlenség volna. A nagy művész mellett hízog tapsokban részesült *Russel Ella* k. a. szép coloratúrájáért, továbbá *Padilla* (*Tell*), *Pinto* (*Fürst*). A népszínház női énekara sok dícséretet érdemel, a mi a férfikarról nem mondható. A zenekar is megállta volna úgy, ahogy a helyét ha több ideje lett volna a készülésre, de, mint hivatalos forrásból tudjuk, három nap alatt «*Tell*»-re készülni egy külömb zenekarra nézve is a lehetetlensége közé tartozik.

~ A MILÁNÓI HÍRES *SCALA*-színház *Corti* testvérekben új igazgatókat kapott. Ez alkalommal nem lesz érdektelen kiemelni, hogy *Ferrari* úr, az utolsó igazgató, kétévi direktorokodása alatt éppen 237,000 lírát fizetett rá.

~ *MASSÉ VICTOR* az elhalt jeles zeneszerző egy hagyatékát játszották nem-

rég *Párisban*. «*Cleopatra-éje*» a posthum opera címe, mely nem nagy sikert aratott első előad sa alkalmával. A szöveget *Barbier Irta* (a «*Neró*» szerzője) *Theophile Gauthier* egy elbeszélése után. A mese alig elég két felvonásra és így a harmadik egészen fölösleges. A zenéből is csak egyes részek tetszettek, de azok abszolút szépségűek és nem közönséges népszerűségre tartanak igényt. A főszerepeket *Heilbronn* asszony (soprán) és *Talazac* (tenor) énekeltek.

~ A NEW-YORKI «*Musical Courier*» azt híreszteli, hogy az Egyesült-Államok új elnökének *Mr. Clevelandnak* nővére kitűnő zongoraművész nő.

~ *MACKENZIE*, a híres angol zeneszerző a birminghami zeneünnepélyre, mely 1885. augusztus havában tartatik, egy hegedű-versenyt írt, mely már kéziratban s nagy feltűnést keltett. Az új zeneművet az ünnepélyen *Sarasate* fogja először játszani.

SZÍNHÁZI HÍRÉK.

== NÉPSZÍNHÁZ. A hét folyamában két újonnan szerződött tag lépett fel a színház deszkáin, bemutatás céljából. *Szathmári Arpad* és *Sz. Németh József* arra vannak hivatva, hogy ketten töltsek ki azt a hézagot, mely *Tihanyi* kimúltával a népszínház ensemblején szakadt. Mindkettő várakozáson felüli nagy tetszésben részesült és a közönség örömmel vette magáéva az igazgató avatott kezének szerencsés választását, mely a színháznak két érett, tehetséges és nagy feladatokra is képesített színész szerzett. Közönségünk egy része mindakét debütánst ismeri és nem egyszer tapsolt nekik a budai színpadon. *Szathmári* súlyos és nyomatékos fellépése, kedélyes hangja és erős vonású játéka közelebb áll *Tihanyi* hoz, mint *Némethé*, viszont ennek pompás beszéde, rendkívüli kedélyessége és árnyaló, finomabb játéka az operette-szerepkörben is biztosít tetszést számára. *Szathmári* a «*Tót leány*» *Gyarmathijában*, *Németh* a «*Nőemancipáció*» *Kaczér Tamásában* lépett fel és minden kétséget kizáró sikerük annál többre becsülendő, mivel oly közönség előtt próbálkoztak meg, mely két jeles alakítás és kedvencz alakító keltette preokkupáció befolyása alatt állt. A népszínház a meglévő személyzetét, így a két új aquizícióval *Kis Pista* széphanjú énekessel és főleg *Margó Célia* szerződöttetésével oly művészi gárda birtokában van, a milyennel legjobb idejében sem dicsekedhetett s melynek segítségével a következő téli évadnak a közönség bizonyára már jó előre a legszebb és legjogosultabb reményekkel nézhet eléje.

Szerkesztői üzenetek.

L-r M-ly urnak *Budapestben*. A legőszintebben sajnáljuk, hogy a beküldött tárczát nem vehetjük igénybe. Lapunk szelleme, melyet ön igen jól ismer, nem engedheti, hogy az ön által megbeszélte tárgyat mi csak meg is érintsük. A művészet és a zene azon neme, melyet dalszámokban ápolnak, egészen más magaslapon áll, még akkor is, ha mindenben tökéletes, semhogy arról mi szólhatnánk. Egyébként kérjük, látogassa meg szerkesztőségünket.

Pallas részvénytársaság nyomdaja.

GYÖNGYÖSY IMRE
 ezeltt ERSEK ISTVÁN

tekeasztal- és dákó-készítő

tekeasztal- és dákó-készítő

Budapesten, Kertész-útca 27. sz.
 ajánlja magát kávéházi butorzi munkák berendezésére a legolcsóbb árakon.

500 aranyat
 fizetek annak, ki

Dr. Grensill szalicylsav-szájvíze

használata után — egy üveggel 40 kr. — még valaha fogfájást kap, vagy lehellele bűzös leend. Dr. Grensill fogszépítője, mely a szájvíz után használandó, a fogakat fényes fehérré teszi. A szer ártalmatlansága biztosított. Ara 40 kr. Kapható gyógyszerterekben, illatszerekkereskedésekben és előkelőbb fodrászoknál, Dr. Grensill Róbert, tanár Párisba.

Főraktár Budapesten: Dankovsky István-nál, V., József tér 1. sz., Török József, VI., király-utca 12. sz., Budán: Kabakovics György-nél illatszerekkereskedés, II., fő-utca 37, a Blum-féle gőzmalom.

Budapesti Országos kiállítási látogatók
 becses figyelmébe ajánljuk e rendkívüli alkalmat

kész férfi ruhákban:

Egy elegáns gyapjú öltözet 16 frt | Valódi gyapjú angol szövettől 26 frt
 Finom tavaszi felöltő 16 frt és feljebb.

A ruhák finomságáról mindenki szabad meggyőződést szerzhethet.
 Vidéki megrendelések lelkiismeretesen teljesíttetnek.

Első magy. úri ruha verseny-csarnok

Koch Lipót, Bécsből
 Budapesten, Kristóftér 3. sz. I. em.

GABOS R. S.

Budapest, múzeum-körút 41. sz.

Porcellán-, üveg- és lámpa-raktár.

Porcellán evő service díszítve 12 személyre 28, 30, 36, 40, 60 frt.
 Mosó-service 5, 6, 7, 8, 10 frt.
 Kávé-, téa-, mocca-service 5, 6, 7, 8, 10 frt.
 Majolika csemege-tányér tucatja 3 frt.
Olajnyomatú képek és tükrök minden nagy-ágban, dús választékban.
 Aquariumok 1 frittól 15 frtig.

Valódi gráci aranyhalak.
 Likör-service frt 1.20, 1.50, 2.—, 2.50, 4 frt.
 Bor- és sör- service 5, 6, 7, 8, 10, 15 frt.
 Vidéki megrendelések utánvétellel pontosan teljesíttetnek.

Legolcsóbb nyomtatványokat szállít
 AZ
ANGLO NYOMDA BUDAPEST
 gránátos-utca 20, szerviták épületében.

Mi itt csak néhány nyomtatvány árát nevezük, aránylag szint oly olcsón készítünk minden másféle nyomtatványokat.

Pr. 1000 nyomattal.		Pr. 100 nyomattal.	
Kenderboríték	frt 2.—	Negyedrétű levelek	frt—90
Boríték sárga v. szürke	„ 2.80	Kenderborítékok	„—50
Negyedrétű levelek	„ 7.—	Nyolczadrétű levelek	„—60
Fuvarlevelek	„ 5.—	Hozzá való boríték	„—50
Nyolczadrétű számlák	„ 3.—	Nyolczadrétű lev. monogr.	„—80
Negyedrétű számlák	„ 5.—	Hozzá való boríték	„—75
Nyolczadrétű levelek	„ 4.—	Nyolczadrétű számlák	„—50

1000 darab pecsétjegy 2 frittól feljebb;
papirkereskedés kerepesi-út 16. sz. a.
 a fehér ló szálloda átellenében.

Itten kapható mindennemű papír, boríték, író-, rajzoló- és iskolaeszközök jutányos áron és legújabb dobozokban, fényűzési és gratuláció jegyek, kotlíonok, lámpa-ernyők és csokorpapírok.

Vidéki megrendelések utánvétel mellett pontosan eszközöztetnek.
 Helybeli megrendeléseknél egy levelezési lap elegendő, mire képviselőnk személyesen előszólal.

Az országos kiállítás
 t. látogatóinak figyelmébe ajánlva Budapest legolcsóbb bevásárlási forrása

Károly-körút és király-utca sarkán

ROTHAUSER L. JÓZSEF

gyári raktára china-ezüst és alpakka tárgyakból, a buncok, bronz- és bórdíszművekből, író, utazó-eszközök és glacié-készítők, selyem és szövetszertartók, legyezők, nyakkenedők, sétabotok, franczia- és angol ilat-épipere-szerek, valamint gyermekjátékok a legjutányosabb áron.

Nyujtsuk a szerencsének jobbunkat!

500,000 márka főnyereményt ígér kedvező esetben a legújabb hamburgi nagy pénzsorsjáték, mely a kormány által jóváhagyott és biztosított. Emez újabb játéktervezet előnyös berendezése abban áll, hogy rövid pár hó lefolyása alatt 7 sorsolásban 100,000 sorsjegyből 50,500 nyereménynek kell bizton történnie, ezek között vannak főnyeremények esetleges 500,000 b. márka, illetőleg

1 nyerem. á m.	300,000	3 nyerem. á m.	15,000
1 nyerem. á m.	200,000	26 nyerem. á m.	10,000
2 nyerem. á m.	100,000	56 nyerem. á m.	5,000
1 nyerem. á m.	90,000	106 nyerem. á m.	3,000
1 nyerem. á m.	80,000	253 nyerem. á m.	2,000
2 nyerem. á m.	70,000	512 nyerem. á m.	1,000
1 nyerem. á m.	60,000	818 nyerem. á m.	500
2 nyerem. á m.	50,000	31720 nyerem. á m.	145
1 nyerem. á m.	30,000	összesen 16,990 nyerem. á m.	300,
5 nyerem. á m.	20,000	200, 150, 124, 104, 94, 67, 40, 20.	0.

Ezen nyereményekből az első osztályban 2000 sorsoltatik ki 117,000 m. összegben

Az első osztályú főnyeremény 50,000 márkára ruz és a más-odik 60,000 m., a harmadik 70,000 m., a negyedik 80,000 m., az ötödik 90,000 m., a hatodik 100,000 m., a hetedik azonban esetleg 500,000 m., 300,000 m., vagy 200,000 márkára stb. emelkedik

A nyereményhúzások tervszerint hivatalosan állapítottak meg.

A legközelebbi, a kormány által biztosított első osztályú nagy nyereményhúzáshoz

1 egész eredeti sorsjegy csak	3.50 frt o. é.
1 fél	1.75 frt o. é.
1 negyed	90 kr. o. é.

Mindenemű megfizások, a pénz beküldése, postautóni fizetés, vagy az összeg utánvétele mellett a leglelkiismeretesebben teljesíttetnek, mindenki az állam csimerevel ellátott eredeti sorsjegyet tőlünk saját kezébe kapja.

A megrendelésekhez a szükséges hivatalos tervezetek ingyen mellékeltek, melyekből úgy a nyeremények beosztása az illető osztályokra, mint szintén az illető betételek is megláthatók és minden húzás után érdekelteinknek felhívás nélkül megküldjük a hivatalos húzási lajstromot. Kívánatra a hivatalos tervet előre megküldjük megtekintés végett bérmentve és készek vagyunk nem tetszés esetén a sorsjegyet az összegnek visszafizetésé mellett húzás előtt visszavenni.

A kibetetések mindig tervszerűen pontosan s az állam jóállása mellett történnek.

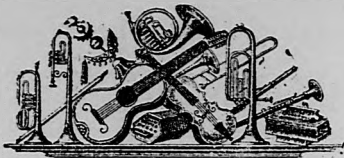
Csoportozatunk mindig a szerencse kegyelme volt és érdekelt feleinknek gyakran a legnagyobb nyereményeket fizettük ki, többek között 250,000, 100,000, 80,000, 60,000, 40,000 stb. márkával.

Egy ily, a legszolidabb alapokra fektetett vállalatnál előreláthatólag mindennit a legelőkelőbb részvételre lehet bízton számítani s szíveskedjenek tehát már a közel húzás kedvéért is, minden megbízást általában, de mindenesetre f. é. május 31-ike előtt egyenesen

**Kaufmann és Simon bank- és váltó-üzleté-
 nál Hamburgban**
 eszközölni.

U. i. Ez nnel köszönetünket nyilváníttuk az eddigi ajándékozott bizalomért s kérjük a hivatalos tervezet áttekintése által a nagyszerű nyerségi esélyekről meggyőződni, melyeket e sorsolások nyújthatnak.

A fentebbiek.

Sternberg Ármin

BUDAPEST,

VI. kerület, kerepesi-út 36. szám.

Hangszer-üzlet, ütő-, vonó-, fa- és érc-fúvó-hangszernek, harmonika és harmonium gyári raktára.

Mindenemű ódon hangszerek a legmagasabb áron vétetnek vagy becséreltetnek és javítások elfogadtatnak.

Képes árjegyzékek ingyen és bérmentve.

Nyári lakokba.

Fagyaltkészítő receptekkel

3 6 12 adagra. Vajkészítő fogas hajtókerékkel
7.50 11.50 16.50 4.50-6.50. Vajtányérok fedővel 1-5 ft. Saláták-készletek 40 kr.-3 ft. Ecet- és olajtartó 2-10 ftig. Sodrony ételbortök legyek ellen 40 kr.-1.80. Kenyérkosarak nádból 80 kr. Pálczkadugaszok 10-60 kr. **Bor- és savanyúvíz-hűtők** 1.6-2.75. **Tartós hordócsapok** 65-85 kr. Javitott **hordósárad** az italok megromlása ellen 1 ft. **Kézi pálczkadugaszoló** 1.40. Pinczetok 3, 5, 8 üveggel 6.75-15 ftig. Kerti japáni napernyők 1-3-15 ftig. Kerti gyertyatartók 1-3 ft. **Kerti székek** kényelmes nádfonadékkal üléssel, laposra összehajthatók, 2.70-3 ftig. **Játék-asztal** zöld posztóval bevonva, laposra összetéve könnyen magával vihetni árnyékba, 15 ft. Felkültő ára 5.50. **Időjáróló házikók** alakkal 1.50. Időjáróló barát hémérvélő 1.50. Biztonsági láncz ajtókra 60 kr.-1.50.

Dr. Fevre párisi szodavíz-készítő gépek raktára.

Az egészség fenntartásához tiszta üdítő szodavízet nyerünk könnyű bánásmóddal.
2 4 6 8 10 messzelyes
7.- 10.- 12.- 14 50 17.- ft.
A gépekben pezsgős italokat, limonádét stb. is készíthetünk. Legjobb borkő és szoda egy c o mag 2 ft. Bogár-, féreg-, egér-, patkányirtó szerek. Svábbogárirtó kárpát por 20-40 krig. Szunyog- és más rovarcsip is elleni szer 50 kr. Angol tyűsremkarika 12 db 24-60 krig.
Érősgyermek-koesi ernyővel 7-16 ftig.
Gyermekkoszi, egyszernind bílsó 13-18 ftig. Önműködő s opató üveg 1 ft. Angol foggyógyók a fogzást elő-

Próba-megrendeléshez S50 ábrával ellátott árjegyzéket mellékel, meg nem felelő tárgyakat visszavesz

KERTÉSZ TÓDOR Budapest,

mozdítják 3 ft. Irrigateur anyaméh-feeskendő 3 ft. A lövet-fecskeendő 3 ft. Villanyozó készülék 5-10 ftig. Ágybani betegnek ércz vízelőrdőny 4 ft. Rugany lécpárnák 4.50-10 ftig. Betegeket hordozó gurtin 5.60. **Gyorsforraló** 1.50-2 ftig.

Indiai hinta-ágyak

fűk köze fa- vagy vaslécczel kifeszíthető 11, 14, 25 ft. **Accordeon** tremolo concert-harmonika trombitadisz- és magánoktatással, kik közt nem ösmernek 7 ft. **Acolhárfá** házfűdhre, szél fuvása által kellemes hangot ad 5 forint.

Mulattatásul és a test edzésére.

Tornaszerek: Mázoktól 5.80. Köté hágeső 8 ft. Trapez úddal 7.50. Trapez karikákkal 7.00 Gyermek-hinta 5.50-9 ftig. Mind-en ajtó közű alkalmazható er's **nyújtórúd** felszerelve 7 ft. Teljes tornakészülék iskolával és árakkal 15 ft. **Tornaczipő** pária 1.30. **Két vívőkészlet** 23.50 **Athletabot** súlyos, 2 ft. Bőrel bevonva 5 ft. **Leggel töltött úszó-övek** 8-10 ftig. Úszó-övek parafából 7 ft. **Angol Croquet-játék** 10-25 ftig. **Angol Lawn-Tennis** játék 28-37 ftig. Gummi-labdák - 20-1.50. Labda-dobó társas játék 1.50-3 ftig pária. Toll-labdák hozzá 2) kr. drb. **Kariká-játék** 12 pár 1.80. Botanizáló-szelence rovargyűjtővel 1.50-2 ftig. Lepke-ogó hálók 35-70 krig. **Uj! Amerikal Jockey**, vauzis k ttis fogat gyermeknek nagy örömet szerez 6 ft. Háromkerékű erős **volteped** 10, 12, 14 ft **Hinta-ló** 4.50-7 ftig. K r i eszközök gyermekeknek ft. 1.20-3.50-ig.

MAGYAR-FRANCZIA BIZTOSÍTÓ-RÉSZVÉNY-TÁRSASÁG.

Befizetett részvénytőke 4 millió forint aranyban. (Alapított 1879-ben)

Kimutatás 1884. évi december 31-ről.

Befizetett részvénytőke aranyban		frt 4.000.000.—
Agio tartaléktőke		« 795.503.82
Rendelkezési- és nyereség-tartalékalap		« 480.574.96
Árfolyam különböző tartalékalap		« 118.490.38
Elemi biztosítások díjtartaléka		« 1.168.852.17
Élethiztosítási díjtartalék		« 1.084.620.24
Díjváltó-tárca		« 4.260.186.28
Értékpapírok		« 3.282.760.72
Értékpapírokra adott kölcsönök		« 62.191.54
Jelzálogkölcsönök		« 28.990.26
Pénzüntézeteknél elhelyezett tőkepenzék		« 531.333.4
Váltótárca		« 230.791.1
Ércváltók		« 58.000.—
A társaság háza Budapest és Bécsben		« 1.607.495.27
Pénztárjegyek		« 208.000.—
Központi pénzkészlet		frt 21.857.99
Pénzkészlet a képviselőségeknél		« 76.368.40
		« 98.226.39

Készpénz-díjbevétel:

tűzbiztosításokért	1880-ik évben	1881-ik évben	1882-ik évben	1883-ik évben	1884-ik évben	= frt 13.953.195.61
szállítványbiztosításokért	« 392.120.73	« 1.387.290.63	« 2.260.914.—	« 1.491.335.98	« 1.659.761.30	« 7.194.422.64
jégbiztosításokért	« 543.337.91	« 815.055.32	« 769.411.27	« 573.570.40	« 900.003.05	« 3.601.377.95
					Összesen	frt 24.748.996.20

Kifizetett károk:

tűzbiztosítások után	1880-ik évben	1881-ik évben	1882-ik évben	1883-ik évben	1884-ik évben	= frt 9.706.099.75
szállítványbiztosítások után	« 135.736.70	« 669.183.38	« 1.577.186.59	« 1.865.657.81	« 1.302.337.85	« 5.550.102.43
jégbiztosítások után	« 666.840.82	« 573.201.45	« 590.394.52	« 499.322.18	« 512.248.88	« 2.811.907.85
					Összesen	frt 18.098.110.03

Függőben lévő károkért tartalékba helyezettett
A társaság házainak jövedelme s az értékpapírok és betétek utáni kamat
Az élethiztosítás állaga
Az évi díja
Az élethiztosítások után kifizetett károk összege
Az élethiztosítások függőben lévő károkért tartalékba helyezettett
Az 1884-ik évi nyereség
a) Osztalékképen, a 4. számú szelvény beváltására, fizetett részvényenként 30 franc aranyban, összesen 600,000 franc frt 292,800.—
b) Egy külön, az 1885-iki jégzület javára szolgáló tartalék alapítására fordítottat « 50,000.—
c) Az élethiztosítás törlesztendő szerzési költségekből leiratott « 100,000.—
d) A tisztviselők nyugdíjalapja megteremtésének céljából adományoztatott « 20,000.—
e) Az értékpapírok árfolyamának emelkedéséből származó nyereség « 40,809,18
az árfolyamkülömbözeti tartalékhoz csatoltatott.